

Kalmár Tiborné:

URASÁGI CSELÉDEK

Wekerle birtok, 1892 Dánszentmiklós

Julcsa főzőasszony, a tágas konyhához tartozó kamarában matatott dúdolgatva. Ha a betyárnóta felhangozott a konyha mélyéről, akkor bizony virágos, jó kedve volt. Ez ugyan ritkán esett meg vele mostanság. Drága ura, az a jóember itt hagyta örökre. Ő utána siránkozott a jóasszony búvalbélelt lelke. Amikor éppen morcos kedvében volt, még Sándor gazdát is leteremtette nagy merészséggel, ha a főző birodalmában szemlézett. Hát igen! A gazda ilyen ember. Mindenre figyel. Ki nem állhatja a pazarlást. Ám Julcsa mama nem tartott a haragjától egy pillanatig se. Ismerte jól az uraságot. Tizenöt esztendőnél is több, hogy az ő kosztján iperedik a kegyelmes úr olyan szépen. Ősztől tavaszig, a nagy Budapesten eszi azt a semmirevaló ételt. Ott az Andrássy úton, abban a puccos palotában, ahol, ki tudja, milyen mosléknak valót kotyvaszt a városi szakácsné. Julcsa a nagy méházásban, pakolászásban a nótát is abbahagyta.

Jóska az uraság kocsisa, félve dugta be a fejét a résnyire nyitott faajtón. Nem danolászik az öregasszony! Jobb lesz óvatosnak lenni.

-Julcsa néném, igen harangozza a bendőm mán a delet. Jut valami kis potya falat nekije? –

Julcsa mama, megriadt. Ijedtében a földre ejtette a lekváros csuprot. Jóska kocsis meg is kapta a magáét érte, abban a minutumban.

-Az ördög vigye el kendet, de vissza se hozza ám! Hát mit tett most énvelem, hogy ilyen tüsténkedve berontott? A jó kis óesztendei szilvalekvárom egy teli csuporral mind kárba vezett. Ó, hogy a ménkű csapjon magába! Ilyenek maguk mind, férfielemek! Csak a morgó bendőjükre van eszük! –

Jóska belebújt a félig nyitott ajtóba. Még utóbb a fejét veszi, az egyik még épen maradt lekváros bödön, Julcsa mama markos tenyere által. Közben a nyitott ajtón a novemberi zimankó utat talált magának és menten körülfonta az asszony bőrpapucsos lába szárát.

-Szedje mán a botlábait az ajtón belülré, maga éhenkórász! Hát lefagyassza a lábikrámat, istenverte vénember! Mit álldigál ottan? Tán ráragadt az ajtóféltre? –

Jóska, villámgyorsan becsapta az ajtót. Ha lefagy a vénasszony göcsörtös csülke, bizony az összes száj éhen marad a birtokon. Az asszony kicsit megenyhülve nézett rá a kamarából. -Tegye mán magát az asztal mellé jóember! Mit pislog itten nekem, mind a riadt nyúl a bokor alul? He? Oszk várja ki a sorát! Elébb feltakarítom a drága jó lekváromat, amit a pocsékba veszejtett nekem. Hebehurgya vénember! –

Jóska leült az asztal melletti padra. Pillantása a kemence platnira tévedt. Mennyei illatok tekergőztek az orra alá, éppen onnan. Káposztát rittyentett ma az öregasszony a cselédeknek. A szagáról érzik, jó kis bőrös hússokkal van összefőzve. Julcsa néne immár a tűzhely mellett szorgoskodott, még mindig morogva szidta a feneketlen bendőjű férfinépet. A konyhaajtó ebben a minutumban, jó nagy zajjal kivágódott. Böske, a kis mindenés lány rontott be rajta. Fittyet hányva a tényre, hogy a konyhából,

vidám énekszó helyett Julcsa néne hangos morgása hallatszik ki. Már szóra nyitotta a száját, de a mérges hangú rikácsolásra, a hang is benne rekedt.

-A fene a jódogodat, te jány! Úgy rontasz be, mind a tüzes bivaly a csukott kapun. Mostan meg a kanalat ejtem a forró ételbe! Na, gyere csak, oszt kapd ki hamargyába, ha mán miattad dobtam bele! –

Böske, alig mert a közelébe menni. Szerencsére megúsza fejbók nélkül. Hebehurgyán, kapkodva, adta elő a legújabb pletykát, amit a kegyelmes úrék beszélgetéséből hallott ki a nagy házban.

-Julcsa néném, maguk nem is tuggyák, milyen nagy hírt hozok én a gazdáéktúl! -

Diadalmasan pislogott, hol a kocsisra, hol az öregasszonyra.

-Na, mondjad mán, te ördögfatty! Kifúrja az ódalamat a kíváncsiság! – Szólt rá mérgesen, ám izgatott pillantással Julcsa asszony.

-Hát, az úgy vót, hogy a kilincset fényeztem az ebédlőbe. A Sándor uraságék meg ottan útek az asztalná, oszt a gazda mondott valamit a kegyelmes asszonynak. –

Julcsa mama elvesztette a türelmét, és Böske mégis megkapta azt a fejbókot, ami az előbb elmaradt.

-Te ostoba jány! Mondjad mán, mit mondott az asszonyunknak! Ne a kilincset beszéld!
–

Böske kicsit sértődötten elhúzódott mellőle. Letottyant Jóska mellé a padra, hogy egy kissé összeszedje a gondolatait.

-Hát a Sándor gazda aztat mondta, hogy mostan mán bizonyos, hogy valami miszternek tették meg ottan Pesten. Én nem tudom, mi a jó fene az. – Összehúzott szemöldökkel koncentrált. - Nem gyön az eszembe! Csak egyet tudok! A gazda ezentúl, az egész országba, minden népnek az urasága lesz. És valami törvénykezéseket fog tenni, amiket minden népnek az egész országba, meg köll fogadni, mert különben baj lesz. –

Julcsa asszony képe nevetősre fordult. Ledobta magát a padra a másik kettő mellé. Széles mosollyal gömbölyű arcán, Jóskához intézte a szavakat. Ez a buta lány, úgyse érti, miről van itt szó.

-Na Jóska! Látom, kend kapisgálja, mi a nagy hír. Mer nagyon somolyog a bajusza alatt. Hát a kegyelmes úr lett most mán a mi szép kis országunknak a minisztérelnöke. Jó tizenöt esztendeje ismerem én a drága jó Sándor uraságot. Tudtam, hogy elébb-utóbb nagy ember lesz belüle! –

Jóska, jókedvűen nekilátott az evésnek. Jó étel mellé, jó hír. Így bizony lehet tömni a hasat, ami csak befér. Még több jó hír kellene, hisz a vénasszony, jócskán megpúpozta a tányért örömébe.

-Én csak annyit mondok Julcsa néném, hogy a Sándor gazda megérdeműte eztet. Ű olyan okos ember, hogy attúl okosabb nincs is tán kerek e világon. Tudtam én, hogy megválasszák! Nem hiába kísérte őtet a nép, mikoron Pestre vót érkezése, a messzi

Bécsbül, elfoglalni az ötlet megillető helet. Ilyen szép kísérete tán még Kossuth apánknak se vót! Fáklyával mentek utána a pesti emberek, annyira megböcsülték! Bizony! Aztat tudta-e Julcsa mama, hogy az ország összes pénzit, ezüstrül, aranyra váltotta a mi gazdánk. Azt beszélük a fél világba híre ment nekije. És még aztat is beszélük, hogy a király urunk is megdicsérte a dógát nekije. –

Julcsa néne mindentudó mosollyal intette le az öreget.

-Hát Jóska, ha kend csak eztet tudja, akkor semmit se tud! Én mondom magának! Bizony! Hát aztat tudja-e, a Gizella asszony szülőatyja nem akarta nekije adni ütet még kisasszon korába? De ű kiharcóta. Bizony ám! Mán fiatalembernek is helyin vót az esze. -

Böske izgatottan fészkelődött a padon, de Jóska is csodálkozva bámult rá. Sürgető pillantással néztek mindketten az öregasszony fakó barna szeméibe, hogy mondja már tovább. Julcsa néne boldogan lesett rájuk. Most ő volt a központ, mindenek tudója.

-Na hát osztán, Sándor uraság megkérte a Gizella asszony kezit a szülőatyjátul. De bizony, az nem adta! Aztat mondta nekije, hogy mán meg ne haragudjon, de ű csak akkora nagy embernek adja a szép jányát, akiér négylovas kocsit köll küdeni a vasútra. Ám a Sándor úr megválaszút nekije esztendőök múltán. Olyan eszes vót, hogy mán ficsúr korába abba a minesztériumba került, ahun az egész ország pénzivel gazdákodnak. Oszt akkor megin csak megkérte a mi asszonyunkat. Ám kikötötte, hogy négylovas hintó várja ütet a vasúton! Oszt azzal megyen a klopódiai birtokra megkérni a kisasszont. Jó megfelelt a kegyelmes asszony apja urának, aki akkor mán örömmel adta nekije az asszonyunkat. De jó is tette, mer a gazdánk bizony csak még följobb kerút. Mindég csak nagyobb úr lett belüle, az esze által. Még valami pénzügyi titkárja is vót az államnak, így mondják mostan az úri népek a mi szép kis honunkat. Ű lett ottan a legtudósabb ember, mindenki csak rá hallgatott. Olyan jó gazdákodott az ország pénzivel, hogy csak mindég több lett az. Még kereskedési minisztér is lett belüle! Az ám! –

Julcsa néne elhallgatott és boldogan mosolygott maga elé. Böske kihasználta az alkalmat, és hebehurgyán közbevágott.

-Hát aztán, hugyan gyöttek erre a vidékre a kegyelmes úrék? Aztat mondta néném, messze van ide az a Koldoda?—

-Jaj, te ostoba leányzó! Klopódia az. Hát az úgy vót, hogy sokat köllött utazni az uraságnak, mer a dóga Pesthöz kötötte. Oszt ide gyöttek a birtokra. Mert eztet a földet még legénykorába vásárolta a mi gazdánk. Bizony így vót, ha mondom. –

Most Jóska szólalt meg.

-Aztat mán én is tudom, mert azúta vagyok a kocsisa a kegyelmes úrnak. A Sándor uraság itten gazdákodni kezdett. Dohányt is ültettetett. Az emberek felesbe műveték a földjít. Meg osztán akármit kitanált, aztat úgy meg csinálta, hogy jobban nem köll. Mindent kiszámót pontosan, olyan jó feje van nekije. Nem lehetett túljárni az eszin. A múltkorába is a Kovács gazda, aki az egyik földjít műveli, olyan hozsa vót, be akarta csapni ütet, mikor a gazdánk legallyasztatta vele az agácákat. De, biz magának jó nagy halmokat rakott belüle, merhogy felesbe vágta. Az uraság egy minotom alatt rágyött a

turpisságra. Ám olyan jó ember ű, hogy csak somolygott a bajusza alatt. Ha lett vóna nekije! Merhogy azt tudjuk, sose vót. A pesti puccos népek meg is szójják érte, amér csupasz az ábrázattya. Csak kerűne a kezem közé egy is, aki rossz szót bátorodik szóni rúla! Nála igazabb férfiembert sose láttam, akkor is, ha csupaszra beretválja a képit! Aranyember ű! Tuggya, hogy a dógos, szegény embernek is meg köll élni valamibül. A sok szép bútort, ami csak van a házába, aztat is az itteniekkal csinátatta, hogy dógot adjon, amivel pénzt kereshetnek, azt abbul tartsák fönn a pereputtyot. Még olyan is vót, ha nem tanált mesterembert, akkor kitaníttatta az itteni ügyes legényeket. Az ám! Ű a szegények pártulója. Maga is tuggya Julcsa néném, aki itten kivénül a dologbül, aztat is fölkarolja a mi urunk. Nem hagyja éhen az embereit. Meg osztán, akárki kérhet túle, ha szüksége van. –

Julcsa asszony élénken bólogatott.

-Bíz ám! Áldom a Jóistenkét, hogy a Sándor kegyelmes urat szógáhatom. Tán azér van ez Jóska, hogy ű nem vót mindig uraság. A szülőatyja jószágigazgató vót ám a Lamberg grófoknál a móri birtokukon. Ottan gyött a világra az uraság. Sváb népek úk. De, azér a mi gazdánk, az igazi magyar ember. Annyit egy ember fia nem tett ezér a honér, amennyit ű. Még azt is beszélük a népek, hogy sose vót a mi országunknak olyan fő embere, aki nem bíborba, bársonyba látta meg a napvilágot. Csak egy ilyen akad, a mi Sándor uraságunk. Se vagyona, se ranggya nem vót nekije, mégis a legfőbb ember lett belüle. Az ám! Böki is a szemit a sok semmirevaló, pökhendi uraságnak, akik fölibe kerededett a nagy okosságába.-

Mindhárman gondolataikba merülve töprengtek a világ sorsán, és a sors kegyességén, magukban áldva azt, hogy Wekerle Sándor kegyelmes úr keze alá sodorta őket az élet.

Wekerle-birtok 1917 Dánszentmiklós

Az udvari főzőkonyha ajtaja kicsapódott, ugyanúgy, mint huszonöt esztendővel ezelőtt. Megint csak Böske az akkori mindenés lány, ám most már főzőasszony penderült be rajta. A hebrencs tizenéves kétszer is kitelt volna terebélyes alakjából. Időközben férjhez ment. Ura, Miska, Wekerle Sándor kegyelmes úr kocsisa lett mostanra, a megvénült Jóska helyett. Látása is megromlott az öregnek. Ha a lovak nem tudják a dolgukat, a rekettyésbe is bevitte volna az uraságot nagy buzgalmában.

Böske belépett a konyhaajtón. Pillantása a két vén, hasznavehetetlen bútordarabra tévedt.

Jóska a kivénhedt kocsis, és Julcsa néne az elagott főzőasszony, most is a kemencepadkán kuporgott.

– Ej! Ej! Sokszor csak az útba vannak. A fene vigye a jó dógukat! - Fortyogott magában. Aztán meg is fedtte magát a bűnös gondolatokért. - Ha Sándor uraság, így megbecsüli a két haszontalant, hát én magam se lehetek alábbvaló. Meghagyta az úr a fedelet a fejük felett és ennivalót is ad a bendőjükbe, most is mikoron mán hasznukat se veszi. -

A két öreg felkapta a fejét az ajtócsapódásra. Ugyan mindketten kissé süketek lettek a vénség előrehaladtával, ám ez a Böske, meglett asszony létére is úgy ront be

mindenhova, mint akit a tatár hajt. Julcsa mama nem is hagyta szó nélkül. Vén korára egészen felülkerekedett rajta morgós valója. Bizony az öreg kezeket, lábakat fájdalmak csipkedték-marták, itt-ott.

-Ej, te jányom! Tán a forgószél repít, mind csitri korodba? Hogy a frászkarikát hozod az emberre! Hát mér köll mindég futkosni? A fene a dógodat! –

Böske már nem tartott az öregasszonytól, mint akkor régen. Vissza is vágott hirtelen.

-Maga csak ne moroggyon, Julcsa néném! Örvengyen, hogy nem köll mán szaladoznia! Ahelyt szépen elkornyadozik itt a jó melegbe, mind az uraságok. Ha én nem futok folyvást, maga se eszik. Meg oszt nem is melegszik. Hát a malomba vótam, hogy hozzanak mán egy kis lisztet, a konyhára. A kamarába igen fogyatkoznak a zsákok. Meg az uraság a tüzellőt is rám bízta, hogy hozsam mán be a legényekkel. Aztat intéztem, nem csak futkostam. Tudja maga, mi a dóga az ember jányának. Na, nem igazam van Jóska bá? Szójjon mán valamit! –

Jóska reszketeg kezével legyintett egyet. Morgós Julcsát se akarta magára haragítani, de ami a legfontosabb, a Böske meg ne orroljon. Ő meri a tányérba most már, az ételt. Aztán, ha fölfújja magát, akkor igen csak szűkmarkúan méri. Istenuccse, tán még jobbat főz, mint a vénasszony, annak idejébe.

-Hát, persze jányom. Sok a dógod, tudjuk mi aztat, ugyi Julcsa mama. Oszt, ha az uraság nem teszi ide a malmot akkoriba, még messzebb köllene futnod. Bizony Sándor gazda, minden dógot szépen elrendezett itten. Ez a birtok csak úgy önti magábúl a jót a népeknek. A villanytelep, a malom, meg az a fájin kis szeszgyár. Ez mind csak hasznot hajt, meg sok embernek ad dógot. -

Böske vette át a szót. Szokás szerint a jó kis pletykákat hordta házról-házra.

-Aztán tudják- e kendtek, mi hírt hoztam én? –

-Na mán meg mit fülelté ki, te jányom? – Kérdezett rá Julcsa mama felélénkülve. Ugyan vén teste itt-ott cserben hagyta, de az esze még most vágott, mint a beretva. És mivel, hogy dolga nem akadt, kíváncsisága országnyi méretűre nőtt.

-Jó hírt hozok kendteknek. Sándor uraság, újfent minisztérelnök lett! Az ám! –

Mert mostanra már igencsak kikupálódott Böske esze a konty alatt. Jóska csak somolygott a bajsza mögött. Meg is pödörte gyorsan.

-Hát, Böske jányom, ezen nincs mit álmélnodni! Az uraságnak köllene lenni mindég a legfőbb embernek. Mer amihöz csak hozzáér, abbul nagy kincs lesz! Ezt én mondom maguknak. Még a király is túle kér tanácsot. Oszt meg is fogadja, az okosságokat, amit a gazdánk mond nekije. Mikoron itten az ország házába, az urak mind mást akartak, marakodtak a koncon, ki legyen nagyobb úr. A nagy perpatvarba, akkor is a gazdánk vágott rendet közibük. Csinát valami új pártot, oszt az lett a jó. Mán talán értik ezek az ostoba uraságok ott fönn, hogy csak rá köll bízni a dógokat, oszt meg minden, mind a karikacsapás. Azon se ámuldozok, hogy Sándor urunknak ellen tettek egykoron, oszt nem fogadták el a törvényit, amit, férfi-nő egybekelésire, meg a templomokra kitanált. De, milyen jó is tette a gazdánk, hogy akkorába otthagyt nekik csapot-papot, hadd csinájják magukba. Nem is mentek sokra. Még a király is ellenkedett vele akkoriba.

Ám osztán, mikoron Bécsbül meggyütt a kegyelmes úr, olyan sok nép fogadta a vasútnál, hogy annyi fényes csillag se ragyog az égen. Olyan nagyon szerették útet. És megmutatták, akármit teszen a király, akkor is csak Wekerle Sándor úr a legnagyobb ember széles e hazába. A népek kifogták a lovakat a kocsijából, oszt ők maguk húzták. Az egész országba vele vótak az emberek. Még valami díszemberré is tették útet mindenübe, ahová csak betette a lábát. Mer, ha köllött még a király ellen is tett a gazdánk. Igaz ugyan, csak titokba. Ahhoz is vót okossága, hogy túljárgyon a legmagasabb urak eszin. Megvette a király pénzin Kossuth-apánk papírgyait, csak úgy ám, hogy senki meg ne tudja, ki segített nekije. Főleg a király nem, mer az még a Kossuth nevet is átallotta hallani. Osztán tudják-e mi pénzbül tette eztet? Hát éppen a király pénzbül. Csak sok idő múltán jutott a fülibe, hogy az ellenségnek fizetett véle, akarattyán kívül. – Az öreg jót kuncogott a visszaemlékezéstől. – De, majd most megint jó dóga lesz a magyarnak! A gazdánk tesz rúla mostan is. –

Böske mosolyogva nézett a két öregre.

-Biz ám, Jóska bá! Az én pulyáimnak is csak jót tett, a kegyelmes úr. Mán mind ottan fészkel, abba a puccos telepbe Pesten, amit a kegyelmes úr építtetett. Hogy a Jóistenke áldja meg a jóságát nekije. Azt hallották kendtek, hogy mán az esztendőök alatt csak a kegyelmes úr nevin emlegetik azt a sok csinos házat, ami azon a telepen megépült. Bizony Wekerle telepnek híjják az ottaniak. Aztat is ő tanálta ki nagy jóságába. Hogy ottan építtetett házakat a gyáros népeknek. Mert csak bekötöztek, amikor odamentek dógozni, mindenféle nyomorgós tanyákra. A Sándor uraság csak gondót egyet, oszt adott nekik házakat. Mer ő megböcsüli a munkásembert! Ej, minden uraságnak így köllene tennie. Egy, dógos ember se lenne szegény ezen a világon.-

Julcsa néne ellágyult tekintettel adott igazat.

-Igazságod vagyon Böske jányom! Az én onokáim is ottan leltek fészekre. Aztat is a gazdánknak hálálhassák, amég nyitva a szemük. Maguk rendeznek mindent a sajátjukba. Virágoskertet csinálnak a ház elé, tisztázzák az utcát is. Igen takaros ottan minden. –

Böske asszony hevesen bólogatott.

-Bíz ám! Meg mindenkit, aki csak segítségre szorult megsegített mindég is a Sándor uraság. A Fehér Gyula urat is, mer mostanra mán ő is úr lett. Valami puccos hivatalba, ha jól hallottam a Bíróságba lett ajtónálló. A mi gazdánk segítette hozzája. Nem köll csinálnia semmit se, csak őrizni az ajtót. Olyan nagy uraság, ű mondja meg, ki teheti be oda a lábát, és ki nem. Harminc esztendeig szolgálta hűséggel a gazdánkat. Ennek fejibe még egy földhöz, házhoz is hozzásegítette nagy jóságában. Meg oszt ott van az a sok telepi ember, az én pulyáim is meg a maga onokája. Hát a gazdánk segítő keze nélkül, manapság is csak ágrulszakadt szegény parasztok vónának. Úgy, bizony! Sándor uraság tudja, amit a többi puccos népség nem. Hogy akkor dógozik jól az ember, ha van miér dógozni. Ha megbecsülik, akkor a lelkit is kiteszi aki dógos, böcsületes. –

A két öreg csak bólogatott serényen. Böske asszony a dolgához látott közben.

-Na, jó van osztán! Őlég a szócséplésből! Kendtek csak folytassák, de énnekem dógom van! Az éhes száját, mind be köll tömni! –

Wekerle – birtok, 1921 Dánszentmiklós

Böske asszonyság egymagában tüsténkedett a főzőkonyhában. Véletlenül odatévedt pillantása, az elárvult kemencepadkára.

Jóska bá, úgy két esztendeje visszaadta a lelkét a teremtőnek. Egy hónapja tán, hogy Julcsa mama is utána kíváncsozott. Már a mennyországban serte-pertélnek a jó öregek. Bizony ez az élet sora. Hiányoznak! Igaz, mérgeskedett velük éppen eleget. Sokszor útjában voltak. Ám mégis üresség támadt a helyükbe.

A csendet, amit csak az edények csörömpölése tört meg, Böske fürge keze által, most egy nagyobb nesz váltotta fel. Az a francos konyhaajtó mekkora zajt tud csapni, hebehurgya minden es lányok jóvoltából.

Marcza ugrott be rajta nagy sebbel-lobbal. A kislányt a gazda egy esztendeje vette fel. Elődje az óesztendőben cserélte a pártát főköttőre, és jó messzire költözött, a falusi búcsúban megismert párjával. Valaki kellett a helyére. Hát, így lett Marcsából, az egyik kapásasszony árva csemetéjéből cselédlány. Ezek a szélvészsisasszonyok mind egyformák. Amint ficereg a beszélőkéjük, hát menten eszükbe jut Böske mama konyhája, ahol a friss hírekért púpos tányér étel a járandóság. A lány nagy hangon köszönt. Letottyant az asztal melletti padra, mint akinek nincs más dolga, csak társalkodni, ahogy az úri népeknél szokás.

-Na Böske néném, most osztán el vagyok bánatosodva egészen! Csak azon álmélkodok, hogy a bendőm ilyenkor is követeli a magáét! –

Böske kimerte a finom, illatozó levest. A lány elé tette, és maga is helyet foglalt vele szemben.

-Na, szójjá jányom! Miféle szívkörság emészt tégedet? Tán a Riska borja nem tud a világra gyönni, vagy a szeretőd egy másik jányval bújt a szalmakévék közébe? –

Marcza fülig vörösödve pislogott rá.

-Jaj, ugyan mán Böske néne! Hogy gondolhat ilyen? Nincsen nékem szeretőm! Csitri vagyok én még ahó. Meg oszt a Riska borja is a világra pottyant fertály órája. Csinos kis jószág. Nem ezek a bajaim énnekem, eliheti. Sokkal nagyobb dolog miatt bánatoskodok. Szegény Sándor kegyelmes urat, megin csak elővette a rossz nyavalyája. Most hozta Mihály, a maga ura a doktort hozzája, akit Gizella asszonyunk rögvest hívatott. –

Böske mama aggódva, hitetlenkedve meredt rá.

-Mit beszélsz te jány? Hiszen a gazdának még reggel, mákszemnyi baja se vót. Magam láttam a két szememmel-e, mikor a házba jártam, a kegyelmes asszonnyal a főznivalót beszéni. Sándor uraság akkor ette a reggelire valót. Hát olyan jóízűen, hogy még. Aki

beteg az nem tömi a bendőjét. Ezt tanúd meg fiam! A gyomor jelez legelőbb, ha baj van! –

A lány mérgesen nézett vissza. Hát, hogyné, mikor a színtiszta igazságot mondja, ez a vénasszony meg hazudtolja a szavait.

-Istenemre mondom, igazat szólok! A gazda olyan fehér vót szegénykém, mind a meszelt fal. Itt süllyeggyek el, ha nem az igazat beszélem! - Esküdözött méltatlankodva.

Böske mama bánatosan nézett maga elé. Aki így fogadkozik, annak igazsága vagyon. Hát hiába! A kegyelmes úr a hetvenkettedik esztendejét tapossa.

Míg bánatukba merültek, - mert hisz az urat, ki országnak-világnak jó gazdája, csak szánni lehet a bajban, - újra nyílt az ajtó. Böske asszony ura, Mihály a kocsis ember köszönt be rajta, nagy szomorúságában, igen halkán.

Böske azonmód rátámadt izgatott szavaival.

-Tud mán valamit Mihály uram? Mi lett a gazdával? Maga hozta a doktort csak hallott valamit. -

Miska leült szembe a padra, kalapját az asztalra csapva, nagyot sóhajtott.

-A nyavalyája vette elő megint az uraságot, ami mán évek óta kíséri, mind az árnyéka. Mán árnyéka is lett magának tüle, ez a nagy, derék ember. Benne van mán a korban a mi uraságunk! De én reményelem azér, sok időt megér, hogy még több jót tehessen nekünk, meg oszt az országunknak. Ha, a drága jó Istenünk halhatatlanná tenné az ilyen aranyembereket, akkor amég csak létezik a fölgolyóbis, a legjobb sora a magyar embernek lenne, kerek e világon. –

VÉGE